

İdarî Meziyetlere Dokunuş

Yazan :
Selâmi ÜNLÜGİL
Yük. Müh.

Teknikte insanların dünya üzerin-
de neler yaptıkları ve yaptıkları-
na kıyasla neler yapabilecekleri hu-
susu tarihi ve arkeolojik araştırmalardan öğrenilebilecek bir gerçekler silsilesidir. Ve bir şey'in meydana gelmesinde emek, sermaye, tabiat ve müteşebbis gibi dört unsurdan emek unsurunun rolünün büyüklüğü de tahkikine lüzum hissedilmeyecek bir gerçektir.

Bilindiği ve hile bu unsurun nakit değeri produktivite denilen ehemmiyetli bir oranın payını teşkil etmektedir.

Teknikte daima müessiriyetin (emeğin) maliyet bedeline oranı diye tarif edilen produktivite'nin yükseltilmesine gayret edildiği bilindiğinden, müessiriyet aynı kaldığı veya az değiştiği halde bu oran ne kadar yükselirse maliyet bedeli o nisbette azalıyor demektir.

Maliyet bedelinde azalmaya matuf gayretler makine sanayinin inkişafını akla getirmektedir. Gerçek budur....

Çeşitli yapı ve karakterde büyük insan topluluklarının bir arada çalışmaları mecburiyeti, makina sanayiinin inkişafının bir sonucudur. Emek kütlelerinin randımanlı olabilmesi; bu kütlelerin esasını teşkil eden fertlerin en randımanlı şekilde sevkedilebilmesi sayesinde, daha doğrusu sevklerinin organize edilebilmeleriyle ziyadesiyle artar. Bundan dolayı kütle ile fert, fert ile fert arasında doğabilecek çeşitli münasebetlerin iyi bilmelerinin faydası büyüktür.

Çalışan bir gruba yeni katılan bir elemanın grup içinde maruz kalabileceği etkileri gerek tecrübi ve gerek fikri mesaj neticesi takdir edebilmek, grubun eskilerinin veya yeni katılan elemanın davranışlardan dolayı çalışma ahenginin az da olsa bozulmasına mani olabilecek tedbirlerin alınabilmesi için şarttır.

Çalışan kitle içinde hasıl olabilecek çeşitli ihtilâfların azaltılarak ahenkli bir çalışma sistemi kurabilmesi imkânlarını sağlamak, idare edici elemanların en evvel düşünmesi icap eden bir husustur. Yapılan a-

raştırmalar muvaffak olmuş grupların özlük ihtiyaçları mümkün olduğu kadar iyi sağlanan gruplar olduğu sonucunu vermiştir.

Ucuza maledilecek diye emek unsurlarının muhtelif ihtiyaçlarına fazla ehemmiyet verilmemesinin çeşitli ruhi ve fiziki faktörlerle daha pahalıya malolacak neticeler doğurabilmesi ihtimali, muhtelif insani düşüncelere ayrıca ilâve edilecek bir keyfiyettir. İş hayatında her şeyi mevzuatla halletmeğe imkân bulunmadığı bir gerçektir.

Çalışma hayatında öyle meseleler doğabilir ki mevzuatla halledilebilmesi mümkün olamaz, çalışan bir grubun iş randımanının artırılması veya işinden gayri memnun ve dolayısıyla düşük maneviyatlı ve bundan dolayı da düşük randımanlı bir grubun işinin düzeltilmesi için sadece mevzuatın tatbikinin kâfi gelemeyeceği çeşitli iş yerlerinde çeşitli anlaşmazlıklar dolayısıyla çok kimselerce bilinen bir hakikat olmalıdır.

Teknik idareci mevkiinde olup ve samimi olarak müsbet iş yapmağa gayret eden kimselerin ve bu idarecileri seçen grupların iyi süzgeçten geçmiş olmaları keyfiyeti, çok can sıkıcı ihtilâfların halli için birinci merhaledir.

İkinci Cihan Harbinde Müttefik askeri arasında bir anket yapmışlar «Sizleri savaşmaya sevkeden en kuvvetli âmil nedir?» diye sormuşlar. Alınan cevap «en yakın silâh arkadaşlarımızın ölmelerine şahit olmak» gibi şaşırtıcı olmuştur. Bu netice çalışan gruplar arasındaki bağlılığın ne dereceye kadar gidebileceğini göstermesi bakımından calibi dikkattir. Çalışan bir grubun bir fikre karşı gelmesi taktirinde ikna ile gayret gösterilmesinin o grubu hasım telâkki edip mevzuattan faydalanaarak dağıtmaktan kat be kat iyi olduğu bir vakiydir.

Bu grubun sevkî idaresinden sorumlu bir kimsenin muvaffak olma ihtimali, bir takım ilkel kaideleri ye-

rine getirmesile ziyadesiyle çoğalmaktadır.

Meselâ; bu kimse, evvelâ birlikte çalıştığı iş arkadaşlarını iyi tanımalıdır. Bu tanıma özlük hayata kadar gidebilir. Bu kimse, iş arkadaşlarıyla muhtelif zamanlarda toplantılar tertip etmelidir. Bu toplantıların umumiyetle can sıkıcı monoton bir hal almaması için periyodik olmaması tercih edilir. Bu kimse, çalışan emek unsurları ile mevzuat arasında ki münasebeti çok iyi bilmelidir. Bu kimse, çalışan emek unsurları arasında iş ahengi yaratabilmelidir. Bu kimse, çalışan emek unsurları arasında iş gücünü arttırabilmelidir. Ve nihayet bu kimse, hakikaten işe yaramayan unsurları ekarte edebilecek cesareti medeniyeye sahip olmalıdır.

Çalışan emek unsurları arasında iş ahengi yaratılabilmesiyle çalışan emek unsurları arasında iş gücünün arttırılabilmesi hususlarının temininde, işin sanat tarafının payı çok büyüktür. Bu çeşit bilgi ve araştırma kıymetlerine sahip olunmasında ise işin ilmi tarafının rolü büyük görülmektedir.

Netice olarak emek unsurunun sevk ve idaresi idarecilik ilim ve sanatına vakıf olmağa bağlıdır diyebiliriz. Yıllardanberi yapılan araştırmalar bu ilim ve sanatın inceliklerini tesbite yönelmektedir. Bu husustaki yeniliklerin mahdud bir zümre tarafından bilinmesile alâkadar olan herkes tarafından bilinmesinden doğacak fayda ikinci şıkkın tatbiki halinde daha fazladır. Zira gerçeklerin hakim olduğu açık bir ortamda açık bir kıymetlerle kapalı kıymetsizliklerin hakiki yerleri daha belirli hale gelir.

Fayda sağlanacak unsurların faydalı yerlerde olma ihtimalleri de çoğalır. Gerek meslekdaşlar arasında, gerekse münferit çalışmalarla tezyidi tekerrür edebilen bu türlü fikir ve düşünceler bir nev'i malûmu ilâm gibi olmakla beraber faydasız da sayılamazlar.

Asrımızda teknikte sadece iş düşünen tipten ziyade çok taraflı, geniş ve ilmi düşünür idarecilere ihtiyaç daha fazlalaşmaktadır.